

Universitaria

Dialog cultural Cracovia - Cluj-Napoca

Sorina Stanca

Director Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj-Napoca

Parteneriatul derulat de Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj și Biblioteca Publică a Voievodatului Malopolska se desfășoară din anul 2007, sub auspiciile colaborării dintre Consiliul Județean Cluj și Voievodatul Malopolska.

Lansări de carte poloneză, vernisaje de expoziții, toate găzduite de biblioteca clujeană, au fost primele activități derulate în cadrul parteneriatului.

În urma vizitei unei delegații la Biblioteca Publică a Voievodatului Malopolska s-au pus bazele colaborării profesionale între cele două biblioteci.

Anul 2010 debutează cu un proiect important „Ce știi tu despre Polonia?”. Proiectul propus de partea poloneză a fost finanțat în totalitate de către Ministerul Afacerilor Externe din Polonia și a avut ca scop promovarea istoriei și culturii poloneze în afara granițelor țării. Proiectul s-a desfășurat în colaborare cu Fundația Kultury Chrzescijanskiej ZNAK și Biblioteca Publică, ambele din Cracovia.

Pe parcursul anului, la secțiile pentru copii și adulți s-au organizat numeroase activități cum ar fi: expoziții de documente ale autorilor polonezi și despre Polonia, lecturi expresive pentru copii, discuții tematice, prezentări despre Polonia și au avut loc mai multe concursuri adresate diverselor

categoriilor de public:

- concursul de desene „Peisajul polonez”
- concursul de montaje fotografice „Povestiri fotografice poloneze”
- concursul de eseuri „Să-ți spun o poveste interesantă”

Concursul de desene „Peisajul polonez” s-a adresat școlărilor mici, care în cadrul unor ateliere organizate la bibliotecă au realizat desene inspirate din lecturile și prezentările pregătite și realizate de bibliotecarele Secției pentru copii. La concurs au participat circa 70 de copii între 8-12 ani, iar după jurizare au fost premiate 24 de desene și un colaj fotografic. La festivitatea de premiere din 19 octombrie 2010 copiii au primit diplome și cadouri, desenele premiate au fost expuse în holul mare al bibliotecii, apoi au fost trimise la Cracovia pentru a fi admirate și de copiii polonezi.

Concursul de eseuri „Să-ți spun o poveste interesantă” s-a adresat elevilor de liceu și studenților la nivelul de licență. Pe parcursul anului, doritorii de a participa la acest concurs s-au documentat, având la dispoziție expozițiile de documente din colecțiile bibliotecii referitoare la Polonia și toate mijloacele moderne de informare. Din 50 de lucrări primite, au intrat în finală 10 eseuri, din care juriul a desemnat patru premii

pentru următorii participanți: **Dan Vămanu**, student la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, **Rada Niță**, studentă la Facultatea de Arte Plastice a Universității de Artă și Design, **Andra Nicoară**, elevă în clasa a XI-a la Colegiul Național „George Coșbuc” și **Andrei Dullo**, student la Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai. Au mai fost acordate două mențiuni pentru **Liviu Bulea**, student la Facultatea de Arte Plastice a Universității de Artă și Design și **Gabriela Boldor**, studentă la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai din Cluj. Premianții concursului au participat la o seară de literatură poloneză, desfășurată în prezența delegației din Cracovia, iar în luna octombrie 2010 au beneficiat de o călătorie de 7 zile la Cracovia, însoțiți de coordonatorii proiectului și de Victor Măruțoiu, coordonatorul cenaclului “Traian Brad”.

Pe lângă cele relatate mai sus, ca rezultat al acestui proiect, biblioteca a obținut o donație de carte poloneză din domenii de larg interes. *Colțul polonez*, organizat la Secția pentru copii și la Secția de împrumut pentru adulți invită vorbitorii de limbă poloneză să beneficieze de darul partenerilor din Cracovia.

Colaborarea cu partenerii polonezi se va concretiza în noi proiecte de promovare a literaturii și culturii atât poloneze, cât și române. ■

Participanții la *Seara poloneză* împreună cu delegația din Cracovia

Experiența literară poloneză

Fragmente, curiozități, impresii

Andrei Dullo

student, anul I, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Litere

Motto: Mens alitur discendo - Marcus Tullius Cicero

Cu peste un mileniu de istorie zbruciumată în spate, cu frumuseți culturale și artistice de o deosebită naturalețe, Polonia este o țară spiritual învecinată cu România, ale căror legături dăinuie de secole, letopisețele și cronicile vechi amintind în nenumărate rânduri de „Țara Leșească”, vechea denumire a Poloniei.

Dacă este să privim cele două state din punctul de vedere al istoriei universale, putem spune că au avut, în termeni largi, o soartă asemănătoare, împărțându-se, în special în ultimul secol, aceleași suferințe, cum au fost războaiele mondiale și comunismul. Din perspectiva cultural-artistică, Polonia și România se înfrățesc de asemenea, având numeroase puncte comune. Un exemplu pentru acest fapt este modul de a ne raporta la întâmplările istorice surprinse în celebrul roman premiat cu Nobel în 1905, *Quo Vadis*, semnat **Henryk Sienkiewicz**.

Acțiunea are loc în secolul I d.Hr, o dată la care nici Polonia, nici România nu existau ca stat. Mărturia nou-născutului creștinism, atât de crunt atacat din partea unei Rome decăzute, este, însă, o punte de legătură între cele două state creștine formate la aproape o mie de ani după faptele relatate în carte. De factură romantică, aceasta descrie chinurile pe care le suportă adepții lui Hristos sub mânia împăratului Nero. Este interesantă modalitatea de abordare a acestei noi religii, necunoscută în acea perioadă și puternic atacată de sceptici (a nu se confunda cu

școala de filosofie a scepticilor), creștinii fiind, în mod eronat, crezuți vrăjitori, incendiatori ai Romei și multe altele care intră în contradicție cu bunătatea și evlavia specifică lor, puternic evidențiate în roman. În mijlocul acestui sângeros holocaust, evoluează povestea de dragoste dintre un patrician roman, Marcus Vinicius și Ligia, fată de viță nobilă a unui regat învins de Imperiul Roman. Cele două personaje, neatestatate istoric, sunt învăluite însă într-o verosimilitate ireproșabilă datorită relațiilor pe care le au cu anumite personaje despre care se știe că, într-adevăr, au trăit în Roma lui Nero. Printre acestea se află celebrul scriitor Petronius, Pomponia Graecina, ba chiar și apostolii Petru și Pavel.

Deosebita capacitate de a introduce fictivul într-un climat nu doar verosimil ci aproape palpabil, se regăsește și la scriitorul polonez **Witold Gombrowicz**. Al doilea roman al său, *Poseđații*, este o operă remarcabilă prin stilul amuzant și expresiv al scrierii, dar și prin intersectarea culturală, cartea unind eforturile unui profesor de artă, un mediu paranormal, un antrenor de tenis și o tânără mondenă, de viță nobilă, toți urmărind un scop comun. Acțiunea are loc într-o regiune care nu figurează deloc pe hărți, Polyka, dominată de un castel medieval aparținând domeniilor Myslocz, castel de asemenea fictiv. Personajul principal, Marian Walczak, este antrenorul unei echipe mediocre de tenis, purtând în sine un talent înăscut pentru sportul alb. Prezența acestuia în zona Polykăi o datorează tinerei domnișoare Maia Ocholowska, de asemenea o pasionată a tenisului, logodită cu un anume Cholawicki,

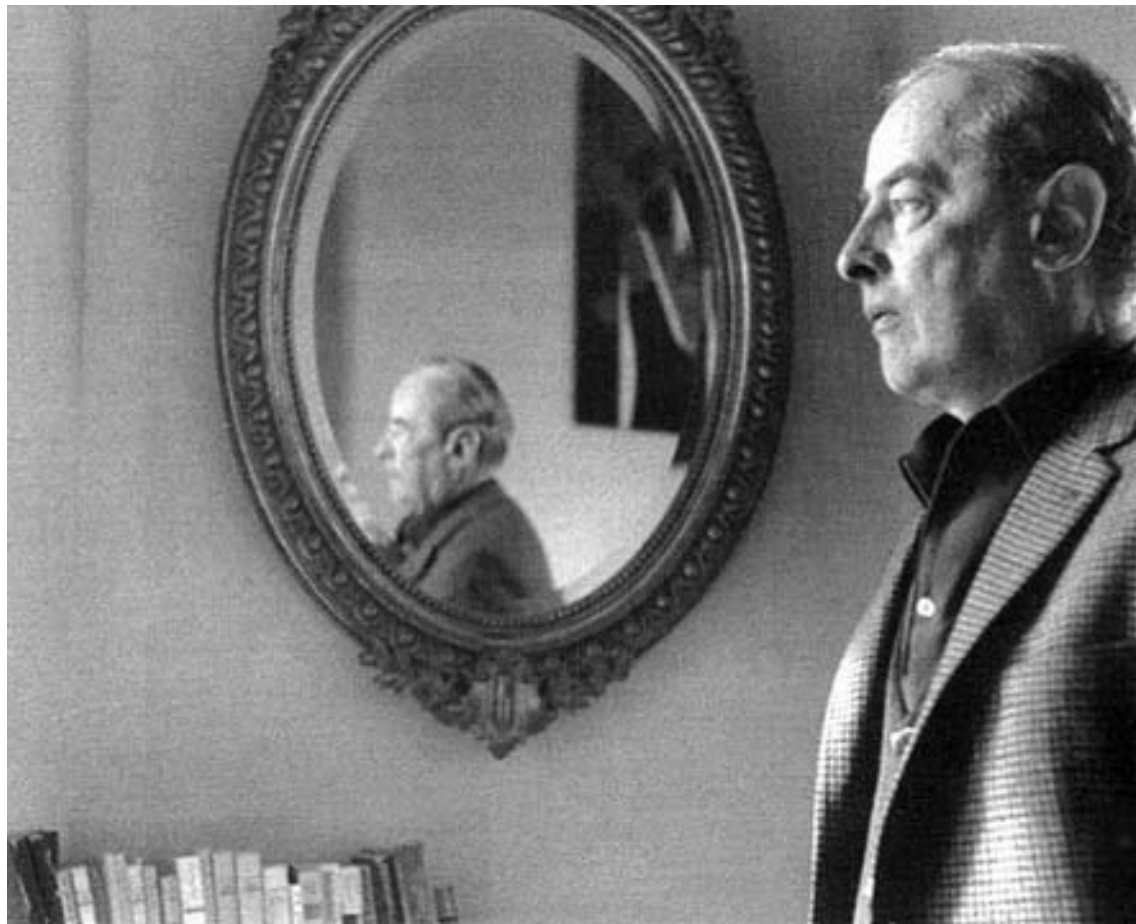

Witold Gombrowicz

confident și îngrijitor al bătrânului prinț care deține proprietățile Myslocz. Între tânără și Marian se instalează o relație anormală, el provenind din pătura de jos a societății și ea fiind victima prejudecăților specifice descendenților din familiile nobiliare. Cu toate că ea îl consideră net inferior, punând câteva succese ale tânărului pe seama norocului chior, invitații pensiunii Polyka și chiar și cei doi, observă o asemănare ciudată între Maia și Walczak. Aceasta se va transforma într-o influență apăsătoare din partea unuia asupra altuia, alimentată de orgoliul fetei și de ego-ul rănit, intrigat al antrenorului.

Decorul acțiunii este adâncit într-un mister sumbru, castelul medieval Myslocz, cândva gazda unui teribil suicid, emanând o forță negativă care îl afectează în mod deosebit pe Walczak. Autorul descrie cu lux de amănunte un castel impresionant, dar lăsat în paragină, de ale cărui ziduri nu s-a îngrijit nimeni de foarte mult timp. În cadrul acesta întunecat, au loc fenomene paranormale, Myslocz câștigându-și faima de castel bântuit. Construcțiile murale care împrejmuiesc curtea interioară sunt sparte, lăsând în câteva locuri spațiu unui om adult să se strecoare fără niciun efort, iar, în intimitatea acestui spațiu, extras parcă din *Infernul* lui Dante, fiecare pas, fiecare respirație străină este, într-un mod bizar, captată de atenția prințului Holszanski.

Autorul creează o adevărată istorie a domeniilor Myslocz, optând pentru Castelul Holszanski în locul unor construcții reale, cum sunt cele din *Cuibul Vulturilor*, sistem de fortificații aflat între orașele Czestochowa și Cracovia. Mirow, Olsztyn, Pieskowa Skala sunt doar câteva din cetățile care împânzesc munții poloni, în comparație cu care castelul creat de **Gombrowicz** nu ar avea de ce să fie mai prejos. O altă construcție impresionantă a Poloniei este fortăreața Malbork, din nordul țării, cel mai mare castel medieval din Europa, dar și cel mai mare din lume construit din cărămidă. În fața tuturor acestora, Myslocz câștigă teren prin poziționarea, fictivă ce-i drept, în apropierea capitalei, Varșovia. Nu o dată se întâmplă ca personajele să evadeze de la Polyka în

favoarea atmosferei citadine care stăpânește Varșovia interbelică. O astfel de escapadă fac protagoniștii Maia Ochowska și Marian Leszczuk. Cu acesta din urmă, autorul nu se sfiește să facă o „glumiță”, utilizându-se nota de subsol pentru a modifica numele personajului cu cel de Leszczuk, întrucât *Walczak* ar fi, într-adevăr, numele unui antrenor. Cei doi se apropie destul de mult, după ce Maia, simbol al colericului feminin (putând fi comparată, ca temperament, cu un personaj literar român interbelic, Otilia lui George Călinescu), rupe logodna cu Cholawicki. Îngroziți însă de puternica asemănare dintre ei, se ascund, dizolvând orice legătură care ar putea exista între ei. Relația lor este inedit construită, caracterele celor doi afectându-se reciproc, la infinit, întocmai ca două oglinzi așezate față în față, ale căror reflexii se multiplică în continuu. Mai mult, Maia și Marian nu sunt siguri dacă între ei există iubire, punând atracția dintre ei pe seama unei forțe negative cu care s-au contaminat la Myslocz.

Cel mai ciudat și imprevizibil personaj al romanului *Poseđații* este, însă, prințul de Myslocz, Holszanski. În tinerețe, prințul este martorul aparentei sinucideri a propriului fiu, Franek. Acesta încearcă să își ia viața de față cu tatăl său, îndesându-și un prosop în esofag, act care îi provoacă un leșin atât lui, cât și prințului. Fiind imposibilă sinuciderea cu un astfel de instrument, tânărul se trezește și fuge din castel, lovit de o puternică amnezie. Prințul, în schimb, învinovățindu-se neîncetat, își pierde mințile, considerându-l pe Franek mort.

Finalul romanului este definitoriu pentru relația Maia-Leszczuk, ultimul episod consacrand iubirea dintre aceștia. Cei doi se logodesc, trecând astfel peste dilema claselor sociale. De asemenea, este încheiat și conflictul dintre tată și fiu, prințul Holszanski regăsindu-l pe Franek.

Paternitatea este un aspect inedit atât în roman cât și în afara acestuia, *Poseđații* fiind recunoscut de către scriitor abia după trei decenii de la publicarea sub pseudonimul Z. Niewiejski. Criticii spun că acest roman nu seamănă cu nimic din ceea ce autorul a mai scris, existența lui fiind explicată ca „o parodie la romanele bulevardiere din perioada interbelică”.

Cu toate acestea, prin descrierea locurilor și societății poloneze interbelice, **Witold Gombrowicz** însemnează în literatura universală o pagină din care cititorul își poate face o scurtă, dar consistentă părere cu privire la Polonia și valorile sale.

Papa Ioan Paul al II-lea - un sfânt paradoxal

Dan Vămanu

student, anul III, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării,
Secția Jurnalism

Până veți ajunge la prima virgulă din umilele rânduri de față, aproximativ 2 oameni vor fi murit în lume – direct sau indirect – din cauza foametei. Până la capătul celui de-al treilea rând, încă 7 oameni vor fi adormit pentru ultima dată. E o lume cronic-dezaxată, ieșită de prea mult timp de pe orbita firească, cea a (echilibrului) Începuturilor. Poate că de aceea avem astăzi tendința de a ne agăța de posibile miracole, oricât ar fi ele de mici. Dar avem noi habar cum arată unul? Știm de boschete arzând, de boschete vorbitoare, de boschete arzând-vorbitoare, care de foc, mană ș.a.m.d. Oare privim unde trebuie?

Nici nu bănuim că Cel de la Etaj ar putea să fie mereu în spatele nostru, în lucrurile cele mai mărunte: în scârțâitul produs de un oblon șubred, legănat de curent, în pala de vânt ce poartă în aer un ziar (având ca titlu de primă pagină *Cristi, gândurile noastre zboară către tine!*, precum mi-a fost dat să văd într-o frumoasă zi de primăvară) ori în respirația gâfăită a unui pisoi alb cu negru, abandonat lângă o bordură, care ne urmărește plin de speranță noaptea, pe stradă...

Probabil că, dacă într-o bună zi, Cineva (da, *acel* Cineva!) ar coborî între noi și ar încerca să ne explice sensul vieții noastre, nu am înțelege absolut nimic. Ar fi ca și cum eu aș încerca să explic cătelei mele de ce îmi fac temele și dau examene, de ce există Internetul și de ce scriu prezentele rânduri. Cine știe, poate că Dânsul ne-a lăsat diferite *semne de circulație* în viață, ca noi să ne dumerim, finalmente, cum să ne aliniem corespunzător sensului universal.

*

Extrem de multă expunere mediatică (buletinele de știri începeau mai întotdeauna cu ultima cuvântare/mișcare/vizită a Papei). Pe de altă parte, un discurs conservator, atingând numeroase subiecte sensibile: celibatul preoților catolici, folosirea metodelor de contracepție, căsătoriile între homosexuali, războiul ca înfrângere a umanității de către ea însăși ș.a.m.d.

Cifrele sunt cel puțin impresionante: 13 limbi cunoscute (poloneză, italiană, franceză, germană, engleză, spaniolă, portugheză, ucraineană, rusă, croată, esperanto, greacă veche și latină), 104 călătorii peste mare, 129 de țări străine vizitate, 822 de zile pe drum, 803 șefi de state și prim-miniștri primiți în audiență, 3288 de discursuri ținute și aproape 1 milion 250 de kilometri acoperiți în drumurile sale. Însă după ce presa mai că nu l-a sanctificat pentru asemenea „performanțe”, tot ea a venit într-o bună zi de 2 aprilie 2005 cu știrea că Papa nu mai e printre noi. Or, sfinții, ca-n legendele nemuritoare, parcă erau atemporali, nu? Și nu se limitau la doar (aproape) 85 de ani pământești...

Din biografii, îl știm pe Karol Józef Wojtyła, care în tinerețe scria poezie și piese de teatru ori juca fotbal (ba pe deasupra, recunoștea odată că „Am o slăbiciune pentru cântece și muzică. E păcatul meu polonez.”). Din apariții în ziare și televiziune, am cunoscut un Ioan Paul al II-lea care, fără armate sub comanda sa, a jucat un rol esențial, printre multe altele, într-una dintre dramele secolului 20 – zbaterea împotriva Uniunii Sovietice și a presiunilor exercitate de către aceasta în Europa de Est și în Asia.

Evantaiul acesta eclectic de imagini – una serioasă, de cea mai importantă figură a Bisericii Catolice și de însemnat pivot geopolitic, una prietenoasă, de prelat catolic oficiind timp de mai bine de 26 de ani slujbe în mai multe limbi în fața a mii de credincioși adunați la Vatican, pentru ca mesajul *acelui* Cineva să ajungă în toate colțurile Babilonului acesta mare, ori plimbându-se prin lume cu *acel* automobil caraghios numit *Papamobil* și o alta aflată la limita blasfemiei (se știe că Ioan Paul al II-lea era un împătimit al schiurilor; „E total nepotrivit pentru un cardinal să schieze prost”, spunea odată) – odată strâns, a conturat icoana unui adevărat sfânt modern.

În cazul lui Karol Józef Wojtyła, toate aceste

Roman Kalarus

Liviu Bulea

Student, Universitatea de Artă și Design, Cluj-Napoca, anul III

Pe lângă faptul că i-am aprofundat operele, am avut și plăcerea de a-l cunoaște pe acest artist, Roman Kalarus, care pe lângă modul lui de abordare a ceea ce înseamnă grafica, însă în special posterul, este și un om cu un caracter deosebit.

Roman Kalarus, este artist plastic, a cărui artă o recunoști cu mare ușurință, fiind descrisă în numeroase articole și prezentă în toate colțurile lumii, însă nu în cele din urmă, este și un profesor cu o carismă deosebită, la catedra de poster design, la "Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach" (Academia de arte frumoase, Katowice).

Acest artist abordează multe tematici, tehnici, însă cel mai pregnant și inovator în ceea ce privește arta sa, rămân posterele, prin care a impus un standard în posterul polonez și, în același timp, un univers cu totul aparte. Posterele sale abordează nenumărate tematici și tehnici, fiind impresionate prin formele, liniile și culorile cu care acesta lucrează, însă și prin tipografia pe care o utilizează. Cel mai important lucru în ceea ce privește posterele, este faptul că totul este realizat "hand made" și de aici se poate observa profesionalismul și anii de muncă dedicați operei sale și dragostea cu care acesta o realizează.

Impresionat în general de cultura poloneză în special de artele plastice, am avut ocazia să pășesc în atelierul acestui artist și să învăț de la el nenumărate lucruri în ceea ce privește arta, însă și ce înseamnă să fii om, chiar dacă ai un statut de artist și profesor universitar. (Făcând o mică

paranteză, anul trecut în iarnă, participasem la bienala de poster design din Katowice, unde Roman Kalarus câștigase un important premiu, unde normal, era înconjurat de oameni importanți, însă când m-a văzut pe mine și prietena cu care mă aflam acolo, a venit la noi să ne spună să căutăm în fiecare poster din încăperea care ne-ar putea inspira și să ne gândim tot timpul la posterele noastre. Acest fapt pentru mine a însemnat foarte mult și într-adevăr este o inspirație acest om, din toate punctele de vedere.)

Pe lângă poster design, realizează și compoziții în diferite tehnici precum "colourful woodcut" sau colajul, a făcut și pictură murală, însă totul în maniera sa cu totul aparte. Ceea ce este atât de aparte în arta sa, pe lângă tehnică, sunt personajele create, desprinse din basme contemporane, gata să te acapareze și să te prindă în spațiul enigmatic din poster, din cauza aceasta posterele sale sunt imposibil de ignorat, ba chiar îți dorești să le ai înrămate acasă și să te lauzi că ai la colecția de artă un "Roman Kalarus". În tot acest univers creat, există o naivitate a formei și subiectului, însă sinceră și care dincolo de asta, conceptul este cât se poate de realist și uneori tulburător.

Tehnica imprimării pe care el a dezvoltat-o pe parcursul carierei în posterele sale, este una cât se poate de originală și personală pe care o folosește în toate posterele, pretându-se foarte bine la imaginile care le crează, fiind ușor de citit și la fel ca imaginile, denotând aceeași naivitate și lume ludică care, de altfel, îi poartă semnătura. Modul

lui de a se semna este la fel de important, fiind ușor de remarcat, și încadrându-se perfect în tot contextul posterului, ba chiar dând impresia a fi ceva necesar, nederanjând suprafața lucrării.

Eu am fost norocos să-l am pentru o scurtă perioadă ca profesor, niciodată nu m-a privit de sus și niciodată nu și-a impus statutul, tot timpul și-a arătat partea umană și dorința de a le împărtăși celor din jur ceea ce el a acumulat pe parcursul vieții!

În ceea ce îi privește activitatea artistică, este una extrem de bogată, posterul său cu siguranță atingând sufletele mai multor oameni, nu numai a celor din Polonia iar recunoașterea sa, ca și artist este vizibilă prin numeroase expoziții realizate în toate colțurile lumii, cât și numeroasele distincții primite.

Importantă este și cariera de profesor; în momentul în care intri în atelierul lui, expuse pe pereți, găsești lucrările studenților săi, de aici îți dai seama foarte ușor de fascinația care o emană pentru învățăceii săi și respectul, de altfel, care îl impune, tot timpul apărând noi postere expuse, unul mai inovator și mai personal decât altul, iar aici își are meritul el, însă, în egală măsură cu studentul, asupra magiei care se desfășoară în acel loc.

Pe lângă fascinanta sa creație, mi-a prezentat și fascinanta lume a posterului polonez. O lume sinceră și total diferită a ceea ce înțelesesem eu prin poster până în momentul respectiv, un univers ludic, însă care tratează problema ca atare, uneori satiric alteori simplu și direct.

Sper să reușim să pășim cu pași mai largi spre cultura poloneză, în special spre ceea ce înseamnă a realiza un poster, fiind cel mai la îndemână mod de a face *advertising* și cel mai prezent mod de a spune ceva oamenilor din întreaga lume. ■

contradicții oarecum trăsnete picau din start pentru că erau cerute de vocația primită de la Cel de Sus. Era multă implicare la mijloc, mult devotament, multă servitute. Era ceea ce trebuia să fie făcut...

Semintele pasiunii sale arzătoare au fost sădite pe 16 octombrie 1978, când cardinalul aproape necunoscut din Cracovia, Karol Józef Wojtyła, care pe-atunci avea 58 de ani, a fost ales papă. Polonezii au ieșit în stradă pentru a sărbători - oamenii plângeau, se felicitau și se sărutau pentru micul miracol polonez.

Șapte luni mai târziu, pe 2 iunie 1979, Wojtyła se întorcea în Polonia comunistă - acum sub numele de Papa Ioan Paul al II-lea - pentru un pelerinaj de 9 zile. Până la plecarea sa, 13 milioane de polonezi (aproape o treime din populația țării la acea vreme) l-au auzit glăsuind în uriașe întâlniri în aer liber. Aproape tot restul țării (și al lumii!) l-au urmărit cu înfrigurare, la televizor ori la radio, în timp ce se deplasa de la Varșovia la Gniezno, apoi la Czestochowa și la Cracovia. Guvernului îi era teamă să intervină în timp ce Papa vorbea despre rădăcinile creștine ale poporului polonez și despre fragilitatea intrinsecă a regimului comunist.

Opoziția fermă a lui Ioan Paul al II-lea avea un fundament solid: întreaga credință a individului ar trebui îndreptată spre (propriul) Dumnezeu ori spre (propria) conștiință și nu către stat. Comunismul, care reprima manifestările religioase, economice și politice de orice fel, începuse să semene, în opinia Suveranului Pontif, cu un (autodeclarat) zeu alternativ.

Călătoriile în Polonia natală au continuat, la fel și aparițiile publice în care acuza comunismul, precum și negocierile „din spatele cortinei” (de fier...). Se simțea în aer, încă din momentul în care Ioan Paul al II-lea a ingenuncheat pentru a-și săruta pământurile natale, că regimul comunist avea să ingenuncheze, la rândul-i, de această dată forțat, învins. 1989 a marcat eliberarea...

Evenimentele din Polonia au avut un efect de domino: alte state făcând parte din blocul sovietic, precum Ungaria, Germania de Est și România, au urmat exemplul polonez și revoluții și lovituri de stat au izbucnit peste noapte, în lanț. Ani mai târziu, Gorbaciov vorbea despre toate acele mișcări de după Cortina de Fier și observa că totul „ar fi fost imposibil fără Papă”. Pe fondul unei imagini de bătrânel simpatic, înțelept, dar și extrem de puternic, gesturile politice ale lui Ioan Paul al II-lea au impresionat o lume întreagă. Era de așteptat că mai marii jucători de pe scena istorică să îi caute prietenia: puțini șefi de state au ratat fotografia cu Papa, ca și cum aceasta ar fi servit drept indulgență politică.

Probabil că, dacă într-una din zile, Cineva (da, acei Cineva!) ar fi coborât între noi și ar fi încercat să ne explice sensul vieții noastre, nu am fi înțeles absolut nimic.

Folosindu-se de calitățile reale de icoană vie și teribil de naturală, de farmecul personal, de puterea oferită de scaunul Bisericii Catolice, precum și de fascinația mass-mediei pentru persoana sa (aparent) paradoxală, Ioan Paul al II-lea a încercat și nu de puține ori a reușit să ne

alinieze pe toți variantei sale grațioase a sensului universal, să impună un reper într-o lume agitată și bizaroidă.

Crize. De idei. De soluții. De personal. De lichidități. De locuri de muncă. Criza din Balcani. Din Orientul Mijlociu. Din presa scrisă. Crize financiare. Politice. Auto. Adolescente. Nucleare. Mondiale. Crize de gelozie. De apendicită. De personalitate. Am putea spune că cel mai agitat organism de pe Terra - Omul - se apropie de infarct miocardic...

În acest context mondial tulbure, discursul lui Ioan Paul al II-lea miza pe calm, pe găsirea propriei voci / liniști / vocii propriei liniști. Echilibrat, calculat, obiectiv, Papa considera că știința poate purifica religia de greșeli și superstiții. Dar și că religia poate purifica știința de idolatrie și de un fals absolut.

Universul e numai pulbere și zgomot. În timp ce noi ne distragem noi între noi și ne agităm ca magma sub scoarța pământului, ratăm frumusețea unui chibrit aprins în beznă, a unei pungi pierdute în vânt sau a luminii de apus răsfrânte de creasta zimțată ca o bucată de hârtie ruptă stângaci a unor munți pierduți în zare. În fapt, toată lumea asta, un mare DAR. Atât conjuncția, cât și substantivul. La naiba: să nu ne mai pierdem timpul și să profităm! Căci, cum spunea odată un bătrânel simpatic și înțelept, viitorul începe azi, nu mâine... ■

Roman Polanski

O personalitate controversată

Andra Nicoară

elevă, clasa a XI-a, Colegiul Național „George Coșbuc” Cluj-Napoca

Roman Polanski este o personalitate cunoscută pe plan internațional, dar nu întotdeauna pentru realizările sale spectaculoase în cinematografie. Cu toții am auzit diferite fapte scandaloase legate de el, la știri, în reviste și alte surse mass-media, dar câți dintre noi știu, de fapt, ceva despre cariera sa ca producător de film sau despre substraturile vieții sale tumultuoase?

Roman Polanski s-a născut la data de 18 August 1933 la Paris din părinți evrei polonezi. Pe parcursul unei vieți furtunoase, acesta a reușit să-și construiască o carieră solidă în domeniul cinematografiei, ajungând să fie un cunoscut regizor de film, producător, scenarist și chiar și actor. Deși a avut o copilărie dură, Polanski a trecut peste dificultăți și și-a lăsat trecutul în urmă. Din păcate, unele acțiuni ale sale au avut consecințe ce îl urmăresc până în prezent, complicându-i munca, dar și viața. Se lasă el însă afectat de aspectele negative ale vieții sale?

În copilărie, din cauza faptului că era evreu, atunci când Cracovia a fost ocupată de către forțele naziste ale lui Hitler, Roman și părinții lui au fost persecutați și duși alături de alți evrei în Ghetoul Cracoviei. Acolo, familia Polanski a fost despărțită, mama fiind dusă la Auschwitz, unde mai târziu a decedat, iar tatăl a fost mutat într-o tabără de concentrare din Austria, în vreme ce tânărul Roman a rămas în ghetou. Cu toate acestea, în 1943 Roman reușește să scape și supraviețuiește războiului schimbându-și numele în Romek Wilk și comportându-se ca un romano-catolic. După încheierea războiului, o parte din familia Polanski se reunește, Roman și tatăl său stabilindu-se la Cracovia. Aici, însă, tatăl decide să se recăsătorească, în ciuda

protestelor fiului la adresa viitoarei sale soții, iar acest fapt îi înstrăinează și mai mult pe cei doi.

De tânăr, Roman își urmărește visul de a fi regizor făcând studiile la Școala Națională de Film din Lodz, unde, pe parcursul acesteia debutează ca actor și în 1955 își are debutul ca regizor cu un scurt-metraj, *Rower*, o semi-autobiografie. Roman devine cunoscut în Polonia după alte câteva scurt-metraje create pe parcursul școlii. La trei ani după absolvirea școlii, în 1962, apare primul său lung-metraj, *Knife in the Water*, care îi aduce chiar și o nominalizare la Premiile Oscar pentru Cel Mai

Bun Film Într-o Limbă Străină ceea ce îl face pe Roman Polanski recunoscut internațional în plan cinematografic. Cariera sa începe cu bine și chiar continuă în acest fel când, bazându-se pe reputația sa, regizorul se mută în Franța, în speranța că își va continua munca acolo, dar industria franceză de film nu îl recunoaște ca fiind un francez, ci ca un polonez, în ciuda dublei sale cetățenii. Roman se mută apoi în Anglia, unde pe parcursul a trei ani face trei filme, un thriller psihologic - *Repulsion*, o tragi-comedie - *Cul-de-Sac* și o parodie după filmele cu vampiri - *The Fearless Vampire Killers*.

În ultimul din ele a cunoscut-o pe Sharon Tate care îi va deveni pe 20 ianuarie 1968 soție. Anii alături de Sharon sunt descriși de către Polanski drept „cei mai buni din viața sa”, iar faptul că nu a fost alături de aceasta în noaptea în care a fost ucisă ca fiind cel mai mare regret al vieții sale.

Primul său film american aparținând genului horror, *Rosemary's Baby*, a apărut în 1968 și a fost încununat de succes, cu două nominalizări și un premiu Oscar. Din păcate Roman nu se poate bucura prea mult de succesul dobândit, căci în August 1969 Sharon Tate este ucisă brutal, în propria locuință, alături de mai mulți prieteni, de către Charles Manson. După moartea acesteia, regizorul face o pauză de doi ani de la muncă, mai apoi regizând *The Tragedy of Macbeth*, dar criticii consideră a fi o adaptare prea violentă și ireală de sângeroasă, ceea ce demonstrează impactul pe care l-a avut asupra sa moartea violentă a soției sale. În 1973 Polanski mai regizează două filme, *What?!* și *Chinatown*, primul fiind considerat un eșec, iar al doilea o adevărată operă, filmul primind 11 nominalizări și un premiu Oscar pentru Cel Mai Original Scenariu. După aceea a urmat, din păcate, o perioadă întunecată în viața cunoscutului regizor, ce, din păcate, ajunge să fie mai cunoscută decât realizările din plan cinematografic.

În 11 Martie 1977, Polanski este arestat pe motiv că ar fi drogat și abuzat sexual de o fată de 13 ani, Samantha Geimer, la o petrecere, iar acesta pledează nevinovat în fața tuturor acuzațiilor. Polanski este evaluat psihic și este

scutit de închisoare cu condiția să urmeze 90 de zile de evaluare psihiatrică la Închisoarea de Stat Chino. În 1978 este eliberat, după doar 42 de zile, însă judecătorul propune mai mult timp în închisoare sau deportarea, iar Polanski fuge în Franța pentru a fi protejat, dar acuzațiile rămân. Pe timpul șederii sale în Franța, Roman își concentrează forțele asupra filmului *Tess*, o ecranizare a romanului de Thomas Hardy, pe care i-l dedică lui Sharon, urmărind sugestia pe care aceasta i-o făcuse cu puțin înainte de moarte. Filmul devine cel mai scump filmat până la momentul respectiv în Franța și este premiat cu două premii César și trei premii Oscar, dar regizorul decide să facă o pauză de șapte ani până la următorul film. Polanski este în continuă problemă cu Geimer până când, în 1993, decide să-și încheie toate socotelile ce le avea cu aceasta, iar în 1997 ea renunță la acuzații, îl iartă public și face o cerere către autoritățile din Los Angeles pentru ca Polanski să fie lăsat să se prezinte la Premiile Oscar. Un alt punct important din viața lui Roman Polanski a fost filmul *The Pianist* (2002), o adaptare după autobiografia muzicianului polonez Wladyslaw Szpilman.

Filmul a fost considerat o capodoperă și i-a adus lui Polanski un premiu la festivalul de la Cannes, două premii César și un premiu Oscar pentru regie. Regizorul nu se poate prezenta la decernarea premiilor din cauza problemelor sale cu autoritățile americane, dar este apreciat de către toți cei prezenți la eveniment.

Pe parcursul anilor Polanski regizează mai multe filme, dar întâlnește o piedică în septembrie 2009, când, pe drum către Festivalul de Film Zürich, este arestat de către autoritățile elvețiene și condamnat la arest la domiciliu, această acțiune fiind mediatizată pe plan mondial. În 2010 a lipsit de la decernarea premiului Silver Bear pentru Cel Mai Bun Regizor pentru filmul *The Ghost Writer*, o adaptare după un roman de Robert Harris, tot din cauza divergențelor dintre el și autorități.

În ciuda problemelor constante din viața sa, Roman Polanski are suficient simț al umorului încât să declare că și dacă ar fi putut să meargă la decernarea premiului, nu s-ar fi dus, căci ultima dată când a fost la un festival să-și ridice premiul a ajuns în închisoare. Aparent Polanski reușește să treacă peste toate obstacolele ce i-au apărut pe parcursul vieții, ba chiar să se bucure de viață, având la 77 de ani o a treia soție, Emmanuelle Seigner în vârstă de 44 de ani, și doi copii crescuți în spirit polonez (în casa faimosului regizor tatăl și copii vorbesc poloneza).

Așadar, deși a avut parte de multe dificultăți, Roman Polanski nu s-a lăsat constrâns și și-a adus munca la unul dintre cele mai înalte nivele, reprezentând Polonia în cadrul elitelor societății cinematografice internaționale, în ciuda constantelor scandaluri din media. Se pare că, la urma urmei, în cazul lui Roman nu există un astfel de lucru precum o publicitate proastă...

Povestea lui Stankiewicz - Otello și a afișului polonez

Rada Niță

Studentă, Universitatea de Artă și Design, Facultatea de Arte Plastice, Secția Grafică

A fost odată ca niciodată, că dacă nu ar fi nu s-ar povesti. A fost odată un om înarmat până în dinți, cu pensule, culori, penițe, tușuri, plăcuțe și unelte de gravură, ce mai, un ditamai ostașul într-ale artei, pe care îl chema Eugeniusz Get-Stankiewicz (n.1942). Ei bine, el s-a gândit, ca un onorabil artist de secol XX, că frumos ar fi să dea o luptă cu sine și nu oricum, necum, ci într-un afiș, tărâmul cel mai potrivit pentru ideile lui. Așa că și-a îmbrăcat "straiele" de Otello și a pornit la luptă. După cum în curând vă veți dumiri, pașii eroului nostru trecută printr-un tărâm destul de întunecat.

Nu că ar fi neluminat, din contră, reflectoarele cad bine pe un afiș și, dacă reflectoare nu sunt, afișul funcționează de unul singur ca un reflector. Dar întunecat e tărâmul afișului în artele plastice, pentru că, vorba lui A. M. Cassandre, artistul ar trebui să își neghe existența când concepe un afiș. El (artistul) practic nu există, cu toate trăirile lui întortocheate și complexe. Are cineva timp să stea și să mediteze la așa ceva când e față în față cu un afiș pentru teatru sau operă? Nu. Privitorul trebuie să se dumirească doar dacă urmează să meargă la acel spectacol sau nu. Un afiș îți trezește interesul, dar nu îți trezește probleme existențiale. Adică e vorba de bun simț. Ce să faci tu, grafic designerul, pe un afiș, fie el unul pentru un spectacol de operă sau de teatru, căci doar, domnul meu, îi fi tu eroul poveștii mele, dar nu îți faci totuși ție reclamă, nu? Ci îl pui sub reflector pe Otello, scoțându-l de la naftalină (sau tragi de mână o piesă de-a lui Samuel Becket sau una de-a lui Adam Mickiewicz); deci, te ocupi de povești pentru oameni mari a căror actualitate și valoare nu se schimbă indiferent de trecerea timpului, așa că sunt cam greu de nimicit cu o secure, mă scuzați, pensulă, în cap.

Cam așa stă treaba și cu polonezii care se ocupă de afiș și aici Stankiewicz nu își dezmente rădăcinile (culturale). Un afiș polonez se recunoaște prin faptul că rămâne în picioare indiferent de momentul în care e privit. El nu răspunde (doar) cerințelor zilei respective și scopului pentru care a fost conceput. Ci își pune

în joc autenticitatea dată de un desen de mână, discursul unui intelectual, compoziția bună, toate împreună și adaptate pentru o piesă de talia unui "Otello", așa că e cam greu să se aștearnă praful peste el, pe motiv că nu mai este actual. Ba mai mult, având toate aceste calități, el se subtilizează, iese dintr-un domeniu al cărui scop este unul comercial și trece în cel artistic.

Fără să pornească neapărat de la această premisă, sunt convinsă că o fac în mod nativ, polonezii fac din afiș un obiect de artă. Acesta are valabilitate ca valoare artistică indiferent de momentul în care este văzut. Polonezii au talentul, creativitatea, o anumită educație și un anume bun simț care îi împiedică să facă din afiș o simplă imagine care să vândă și care să rămână dependentă de momentul în care a fost creată și de obiectul pentru care a fost creată.

Desigur, lucrurile sunt cu atât mai nuanțate când e vorba de un afiș pentru teatru sau operă,

mai ales când piesa este clasică, pentru că ea, piesa în sine, are valoare indiferent de vremurile în care e jucată și prin urmare și afișul ar trebui să aibă aceeași calitate. Dar nu știu dacă un afiș de sfârșit de secol XIX pentru "Otello" al lui Verdi, sau unul chiar mai vechi, creat pentru piesa lui Shakespeare, nu ar fi privit decât cu o anumită îngăduință sau cu un zâmbet duios cu care privești lucrurile din tinerețe ale bunicii. Pe de altă parte, un afiș din zilele noastre cu un discurs ultramodern ar putea deveni hieroglific pentru generațiile viitoare, pentru că paradigma culturală se modifică. În schimb, un afiș de Eugeniusz Get-Stankiewicz este modern prin seriozitatea cu care se alătură un autoportret de o asemenea precizie și un personaj diabolic, care mai mult stârnește râsul decât îngrozește, un personaj aidoma desenelor făcute de un copil (dar a cărui existență aparent hilară nu îi știrbește din puterile nefaste pe care le are). În același timp, Otello al lui Stankiewicz poate fi înțeles și de un contemporan de-al lui Verdi sau de unul de-al lui Shakespeare, prin conținutul explicit dramatic al afișului, pentru care nu îți trebuie un background cultural ca să îți dai seama că ai în față un om (auto)condamnat.

Un condamnat încornorat, cu niște coarne pe frunte care trimit la coroana de spini purtată de Isus, care însă de bunăvoie și-a pus coroana pe frunte pentru a mântui. Dar Otello al nostru nu o să mântuiască pe nimeni, nici măcar pe el. Omulețul mic și negru, desenat infantil, din josul paginii, care poartă o coroană în formă de inimă, își bate joc de eroul nostru. Ce-i drept, eroul nostru l-a făurit, cu libertatea, supărarea și îmbufnarea unui copil. Și dacă tot l-a făurit cu mâna și imaginația unui copil ar fi trebuit să rămână la atitudinea unui copil. După un moment de supărare, un copil uită. A doua zi găsește un alt motiv de bucurie și supărare, așa că în loc de omul mic și negru care îi hrănește angoasele, a doua zi o să găsim o prințesă, un războinic, un castel, o familie etc. Dar Otello-Stankiewicz nu este un copil. Pentru el nu este o joacă peste care să treacă. A doua zi nu va desena prințesa, sau dacă va face una, va fi o prințesă care l-a chinuit și pe care tocmai a omorât-o cu "ajutorul" drăcușorului din josul afișului care între timp nu a dispărut, ci, acum invizibil, și-a pus amprenta în crima la care s-a dat omul mare, contemporan, intelectual, paranoic și anxios.

Pentru că omul mare nu poate să își pieptene mîntea, să își facă cărare pe mijloc, având în partea dreaptă o codiță împletită în care a

Aspecte de la Seara de literatură poloneză

împletit imaginația sa paranoică și în cealaltă parte, realitatea. Nefăcând distincție între cele două, omul mare este un posibil Otello, care ajunge la nebunie, demență și crimă. Eugeniusz Get-Stankiewicz este unul dintre acești posibili Otello. Noi nu știm dacă eroul nostru este cu adevărat Otello, dar știm că ar putea fi.

Faptul că un artist plastic se poate reprezenta pe sine în această ipostază la o mare distanță după ce piesa a fost scrisă și jucată pentru prima dată, îi dă valoare piesei, prin faptul că este valabilă independent de temporalitate. Dar faptul că acest artist plastic alege să se reprezinte pe sine în suprafața de lucru a unui AFIȘ, îi dă valoare artistului plastic, pentru că are curajul să arate (indiferent de suport) că acea piesă este vie și că are valoare nu pentru că se poate încă vorbi de ea prin raportarea omului contemporan la piesă, ci prin raportarea piesei la omul contemporan.

Afișul lui Stankiewicz are valoarea unui discurs intelectual, pe care orice operă de artă de secol XX ar trebui să îl aibă în vedere sau ar trebui să fie capabilă să îl producă. Tocmai aceasta îl face pe Stankiewicz să fie o referință culturală: importanța intelectuală a lucrărilor sale.

Totuși este un artist plastic. Nu cade în pericolul de a sărăci imaginea și impactul vizual printr-o insistență asupra discursului. El

transformă o serie de autoportrete într-o discuție care într-adevăr îl include pe el, dar care nu exclude (pe un altul). În ciuda rafinamentului lui Stankiewicz, de ordin discursiv sau simbolic, primul lucru care sare în ochi este tehnica. Dar, ca orice maestru, știe cum să îmbine tehnica cu ideea, nu se împiedică în pădurea de brazi care l-ar putea opri, ci, precum în basme, căci, de, încă e eroul poveștii noastre, și vrăjitor fiind, se transformă într-o secure și taie toți copacii, așa încât trece de pericolul în care se împotmolesc atât de mulți indivizi care își închipuie că fac artă și anume, el nu se rezumă la o execuție impecabilă, dar fără conținut și nici nu mizează pe un conținut pe care să nu îl poată ilustra tehnic.

De fapt, Stankiewicz nu a vrut să fie un erou, dar i-am făurit eu niște haine potrivite, căci așa cum se spune în povești, am încălecat pe o căpșună și v-am spus o mare minciună. Minciună pentru că eroul meu nu a vrut să traverseze toată povestea pe care am croșetat-o pentru el. El nu a vrut să insiste pe faptul că face dintr-un afiș un obiect de artă și nici pe faptul că, vrăjitor fiind, este un venerabil artist. În naturalețea cu care lucrează, el și-ar da mai degrabă titlatura de *graphic designer*, însă eu cred că precum mulți maeștrii ai afișului polonez, după cum observa Yusaka Kamekura, în al său eseu despre afișul polonez, *Afișul Polonez - Vocea tăcută a umanității*, el are darul de a face din afiș o poezie. O poezie dadaistă ca și aspect în cazul lui Stankiewicz, dar concretă în înțeles.

Eugeniusz Get-Stankiewicz, nu doar că demontează spusele lui A. M. Cassandre, ba mai mult, tratează afișul cu aceeași intimitate cu care tratezi un jurnal și arată că până și un domeniu care în alte țări și sub mâna altor creatori a luat deja drumul tehnologiei săracă emoțional, poate fi încărcat de spiritualitate.

Premianții concursului de eseuri, pe străzile Cracoviei

Să-ți spun o poveste...

Adrian Grănescu

Care ar fi domeniile în care Polonia se definește cu pregnanță prin comparație cu alte țări? Probabil aceasta a fost întrebarea pe care și-a pus-o, la început, fiecare participant. Aici se mai poate vorbi despre asemănări sau deosebiri... O spun ca unul care necunoscându-i limba am încercat să mi-o explic prin lecturi, prin mijloace audio-vizuale, prin poveștile spuse de alții, prin călătorii. În fond toți cunoaștem astfel țările care au o altă limbă decât cele considerate „internaționale” sau de „comunicație”, fals presupuse a fi „vorbite” de orice om „cult”.

Literatura acestei țări ar fi un domeniu forte, răsplătit cu câteva premii Nobel. Clasicii ei au fost destul de bine reprezentați (și) în traduceri românești, ca și unii contemporani... și la acest capitol mai avem de adăugat studii de sinteză, antologii sau istorii literare. Aici (independent sau legat de literatură) își face loc și teatrul (ca text, ca gen literar dar și ca viață teatrală). La fel și muzica (unde nu-l vom aminti decât pe Chopin). Între artele plastice (unde contribuția poloneză este clară și vizibilă) un loc puternic îl ocupă afișul (posterul) alături de fotografia artistică. Despre filmografia poloneză (creații în sine, regizori, actori, prestigioase premii internaționale) ce să mai vorbim... Polonia mai este definită și de o istorie foarte zbușumată (în cel mai adevărat sens al cuvântului) și de puterea ei de-a reînvia din propria sa cenușă (oare câte țări s-ar putea „lăuda” cu acest lucru?). Și toate acestea s-au dezvoltat într-un puternic sentiment patriotic și național. Dovada celor spuse de mine o putem găsi în mai toate creațiile artistice.

Concursul de eseuri s-a intitulat „Să-ți spun o poveste interesantă”, mai precis, sau cu alte cuvinte, adaug eu „[Hai] să-ți spun o poveste interesantă [despre Polonia]”. Cei care vroiau să participe erau „obligăți” (cum altfel?) să se documenteze (prin diverse mijloace) – firesc – și să elaboreze un eseu despre „ceva” specific Poloniei, vieții și civilizației poloneze. În final s-au premiat patru eseuri (practic șase, dacă am adăuga și cele două mențiuni merituoase), un succes, o mare surpriză... Cele patru premii acordate s-au îndreptat spre patru direcții (un fel de puncte cardinale) definitorii Poloniei, anume – în viziunea concurenților noștri - : literatura sa, Papa Paul al II-lea, Filmul (și) Afișul. Mențiunile n-au făcut decât să ne confirme cele de mai sus, ele s-au ocupat de posterul polonez sau de un maestru al acestui gen: Roman Kalarus.

Primul eseu aparținând lui Andrei Dullo încearcă să definească țara de la nordul României prin doi mari scriitori: Henryk Sienkiewicz și Witold Gombrowicz. Autorul nostru este de părere că: „Din perspectiva cultural-artistică, Polonia și România se înfrățesc de asemenea, având numeroase puncte comune. Un exemplu pentru acest fapt este modul de-a ne raporta la întâmplările istorice surprinse în celebrul roman premiat cu Nobel în 1905, *Quo vadis*, semnat Henryk Sienkiewicz.” De fapt, autorul și-a creat o introducere sau o punte spre a ajunge la Gombrowicz de care se simte, evident, mai legat, este firesc, avem de-a face cu un creator mai aproape de zilele noastre... și nu numai. Prin exemplul ales, se leagă cultura poloneză de cea a

lumii: „...prin descrierea locurilor și societății poloneze interbelice, Witold Gombrowicz însemnează în literatura universală o pagină din care cititorul își poate face o scurtă, dar consistentă părere cu privire la Polonia și valorile sale.”

Cel de-al doilea eseu este scris de Dan Vămanu și se ocupă de personalitatea inegalabilă care a fost Papa Ioan Paul al II-lea. Autorul dorește să ne impresioneze de la început spunând cu gravitate: „Până veți ajunge la prima virgulă din umilele rânduri de față, aproximativ 2 oameni vor fi murit în lume – direct sau indirect – din cauza foametei. Până la capătul celui de-al treilea rând, încă 7 oameni vor fi adormit pentru ultima dată.” Cel care a fost Papa Ioan Paul al II-lea (trăitor într-o lume ca cea descrisă mai sus) este prezentat apoi: „...într-o bună zi, Cineva, (da, *acel* Cineva!) ar coborî între noi și ar încerca să ne explice sensul vieții noastre, nu am înțelege absolut nimic... poate că Dânsul ne-a lăsat diferite *semne de circulație* în viață, ca să ne dăm seama, finalmente, cum să ne aliniem corespunzător sensului universal.” Cred că lectura atentă a eseului ni-l poate explica (pentru cei care avem nevoie) pe cel care a fost Karol Josef Wojtyła, Papa Ioan Paul al II-lea care: „a încercat, și nu de puține ori a reușit să ne alinieze pe toți variantei sale grațioase a sensului universal, să impună un reper într-o lume agitată și bizaroidă.”

În al treilea eseu Andra Nicoară alege din mulțimea diferită a oamenilor de film polonezi pe Roman Polanski: „o personalitate cunoscută pe plan internațional, dar nu întotdeauna pentru realizările sale spectaculoase în cinematografie.” A fost opțiunea autoarei. Este prezentată viața acestui important regizor de azi, filmele sale. Se pune accent și pe „incidentele” sale biografice, care-l caracterizează, poate, sau îl deosebesc mai bine față de alții: „Aparent Polanski reușește să treacă peste toate obstacolele ce i-au apărut pe

parcursul vieții, ba chiar să se bucure de viață...” Lectura eseului ne poate întregi cunoștințele noastre despre Polanski.

Cel de-al patrulea eseu se ocupă de viața și opera unui maestru al afișului polonez. El este scris de Rada Niță. Opera creatorului este definită de autoare astfel: „Afișul lui Stankiewicz are valoarea unui discurs intelectual, pe care orice operă de artă de secol XX ar trebui să îl aibă în vedere sau ar trebui să fie capabilă să îl producă. Tocmai asta îl face pe Stankiewicz să fie o referință culturală: importanța intelectuală a lucrărilor sale.” Iar despre afișul polonez (în general) autoarea ne atrage atenția: „Un afiș polonez se recunoaște prin faptul că rămâne în picioare indiferent de momentul în care este privit. El nu răspunde (doar) cerințelor zilei respective...”

Gabriela Boldor (mențione) a scris despre posterul polonez (în general), așadar, iată, un al doilea participant se apleacă asupra acestei teme, intitulându-și eseu *Posterul polonez. Elogiu creativității*. Ea ne dezvăluie: „Febra posterelor s-a extins luând mai multe ipostaze. Mediul său de expunere fiind primordial strada, osatura urbană, acesta a avut de la început un orizont de transmitere „popular” (înțeles ca „pop culture”).” Polonia este și era plină de afișe frumoase, am constatat-o plimbându-mă pe străzi sau așteptând prin stații de autobuze... Recunosc, am fost prevenit de această stare de lucruri... Orice trecător avizat se simțea prezent la o expoziție... De aceea autoarea încheie: „Dacă a existat vreun mobil interior al expansiunii mișcării posterelor, acesta a fost. Să se desprindă de pământ, să întoarcă spatele absurdului și constrângerilor structurale.”

Cealaltă mențiune i-a aparținut lui Liviu Bulea fiind vorba de prezentarea unui artist plastic, un maestru al posterului (iață, așadar, un al treilea eseu meritos consacrat acestei arte „poloneze”). Cel care l-a scris încearcă să ne descrie pe un creator în apropierea căruia s-a aflat studiindu-i opera, la început, cunoscându-l personal, mai apoi, în tehnica unui reportaj elaborat, studiat: „Roman Kalarus, este artist plastic, a cărui artă o recunoști cu mare ușurință, fiind descrisă în numeroase articole și prezentă în toate colțurile lumii, însă nu în cele din urmă, este și un profesor cu o carismă deosebită...” Textul propus este o bună prezentare a creatorului și poate însoți o expoziție (reală) sau una de reproducere între paginile unei reviste: „În ceea ce îi privește activitatea artistică, este una extrem de bogată, posterul său cu siguranță atingând sufletele mai multor oameni, nu numai a celor din Polonia iar recunoașterea sa, ca artist este vizibilă prin numeroasele expoziții realizate în toate colțurile lumii...”

Așadar „povestea” spusă a fost cu adevărat interesantă. Invitația, rugămintea n-a fost degeaba... Timpul consumat cu ascultarea ei n-a fost în zadar. Ascultătorul s-a ales cu ceva... Până una alta, celor cinci aleși de juriu, adică a celor publicați aici, în acest supliment, probabil debutanți în ale scrisului, probabil nu, le urăm un bine ați venit în lumea scrisului. Publiciști, esești, cercetători sînt sigur că vom mai auzi de ei...!

Supliment coordonat de:
Sorina Stanca
Adrian Grănescu